

Fremsat den 12. november 2024 af Charlotte Broman Mølbæk (SF),
Theresa Berg Andersen (SF) og Karina Lorentzen Dehnhardt (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om at indføre en handicappolitisk handleplan

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af folketingsåret 2024-25 at igangsætte arbejdet med en handicappolitisk handlingsplan.

Bemærkninger til forslaget

Forslaget er en revideret genfremsættelse af det tidligere fremsatte beslutningsforslag nr. B 158 om at indføre en handicappolitisk handleplan, folketingsåret 2023-24. Der henvises til www.folketingstidende.dk, Folketingstidende 2023-24, tillæg A, B 158 som fremsat, og tillæg F, møde 83, kl. 16:01.

Da det mod forventning ikke var muligt at blive enige om en fælles beretning, valgte forslagsstillerne at tilbagetage forslaget med henblik på at få det genfremsat og til afstemning i denne samling. Handicapområdet er under pres. Dette ses meget tydeligt ved kommunernes meget høje procentdel af fejl i sagsbehandlingen. Omgørelsesprocenten for voksenhandicapområdet var 37,0 pct. i 2023, mens den på børnehandicapområdet var 48,4 pct. i 2023 (»Omgørelsesprocenter på voksenhandicapområdet og børnehandicapområdet i 2023«, www.sm.dk, den 6. juni 2024). Tallene er stort set identiske med omgørelsesprocenterne for 2022. Derudover må det formodes, at der er et stort mørketal, da det kræver mange ressourcer at anke sin afgørelse.

For nyligt har Danmark fået skarp kritik af FN for ikke at leve op til FN's handicapkonvention (»Concluding observations on the combined second and third periodic reports of Denmark«, FN's Handicapkomité, den 5. september 2024).

For første gang i 10 år har Danmark været til eksamen hos FN's Handicapkomité i Genève. Komitéen kommer med en lang række alvorlige kritikpunkter af Danmark og forholdene for mennesker med handicap (»FN rejser skarp kritik af Danmark«, handicap.dk, den 15. september 2024). Et af kritikpunkterne er, at Danmark ikke har iværksat en national handicappolitisk handlingsplan, der går på tværs af alle sektorer. Derudover kritiseres Danmark for, at det generelt går den forkerte vej i Danmark for mennesker med handicap, og at der bliver brugt meget tvang i psykiatrien. Anvendelse af tvang er steget med 22 pct. på 10 år. Næsten 20.000 gange blev bæltefiksering, fastholdelse og akut beroligende medicin brugt med tvang i 2022. Tallene viser, at flere og flere børn og unge bliver udsat for tvang.

Forslagsstillerne kan tilføje kritikpunkter:

- At Folketinget for nyligt har lempet reglerne for brug af magt over for mennesker med handicap, så det bliver langt lettere at tilbageholde borgere med fysisk magt i flere situationer, samtidig med at registreringen af magt-anvendelse gøres ringere.
- At det langt fra er lykkedes at inkludere flere børn med handicap i den almene undervisning på en god måde. Det har betydet, at langt flere børn ender i ufrivilligt skolefravær og bliver flyttet til et specialtilbud og væk fra deres lokale skole.
- At et handicap alt for ofte får negativ betydning for, hvordan en person bliver mødt og hjulpet, og hvilken behandling vedkommende får i kontakten med det danske sundhedsvæsen. En af konsekvenserne er, at levealderen for nogle handicapgrupper er markant lavere end hos resten af befolkningen.

- At der er stor forskel fra kommune til kommune på den støtte, der er på handicapområdet. Den samme lov gælder i kommunerne, men det har betydning, om man bor i Esbjerg eller i Køge.
- At FN's handicapkonvention fortsat mangler at blive indskrevet i dansk lovgivning. Institut for Menneskerettigheder bakker op om FN's Handicapkomité's kritik og betoner, at der i år er indført lovgivning, som udvider mulighederne for at anvende magt mod mennesker med handicap. Kommunerne har fået flere beføjelser til at anvende magt, bl.a. er det blevet lettere at flytte mennesker med handicap uden samtykke. I den forbindelse har direktøren for Institut for Menneskerettigheder, Louise Holck, udtalt følgende: »Senest har Folketinget stik imod Handicapkonventionens hensigt udvidet mulighederne for at anvende magt mod mennesker med handicap på botilbud og plejehjem. Vi er bekymrede for, at det vil føre til en stigning i magtanvendelser. Fokus bør i stedet være på forebyggelse og omsorg, så brug af magt kan undgås« (»Handicapkomite kritiserer Danmark for tilbagegang i rettighedsindsats«, menneskeret.dk, den 16. september 2024).

Kommunerne har store udfordringer med at få økonomien til at hænge sammen grundet stigninger på det specialiserede socialområde. Kommunerne har betydelige budgetoverskridelser og bliver ikke kompenseret for de ekstra udgifter, de har grundet prisstigninger og stigningen i antallet af borgere, der har behov for støtte.

Dette billede understøttes af en lang række enkeltsager, hvor mennesker med handicap pludselig får fjernet den hjælp, de var visiteret til, eller hvor unge med handicap ikke får støtte til at leve et aktivt liv, hvor de både kan passe uddannelse og job og samtidig pleje fritidsinteresser og et ungeliv. Mange børn og unge i folkeskolen venter længe på at få den hjælp, der kan gøre, at de trives og udvikler sig fagligt i deres skoletilbud. Mange specialiserede skoletilbud er i de seneste år blevet beskåret, mens den almene folkeskole ikke har fået tilført flere ressourcer til at indrette en hverdag på skolen, som passer til børn med handicap.

Der er derfor mange gode grunde til at starte arbejdet med en handicappolitisk handlingsplan. I dag eksisterer der ikke nogen overordnet plan på området. I stedet har regeringen valgt at arbejde med mere afgrænsede planer for politikområder som demens, psykiatri, handicap og beskæftigelse. Derudover opererer Social- og Boligministeriet med en række principper som grundlag for dansk handicappolitik. Der har senest været en tværgående handlingsplan på handicapområdet i 2013. Handlingsplanen præsenterede tre visioner, de handicappolitiske principper og seks udvalgte temaer med dertilhørende målsætninger (»Handicappolitisk handlingsplan 2013 – Et samfund for alle«, Social-, Børne- og Integrationsministeriet, 2013). Denne handlingsplan modtog imidlertid kritik fra FN's Handicapkomité for ikke at have konkrete, målbare indikatorer og målsætninger og et budget til at føre visionerne ud i livet. Der har ikke siden

været en tværgående national handlingsplan på handicapområdet (»National handicappolitisk handlingsplan – Notat om en handlingsplan, der kan skabe forandring«, Institut for Menneskerettigheder, 2019).

Andre lande, som vi normalt sammenligner os med, har allerede udarbejdet eller er ved at udarbejde en national handicappolitisk handlingsplan forankret i FN's handicapkonvention. Det gælder f.eks. Sverige, Norge, Finland, Tyskland og Irland.

En national handicappolitisk handlingsplan er et vigtigt redskab til at sikre, at udviklingen i ligebehandlingen af personer med handicap går den rigtige vej. Der udgives en handicappolitisk redegørelse hvert andet år af Ministeriernes Handicapudvalg, et tværministerielt udvalg med Social- og Boligministeriet i spidsen. Redegørelsen beskriver de handicappolitiske tiltag i forhold til centrale samfundsområder som uddannelse, arbejdsmarked, sundhed m.v. (»Handicappolitisk Redegørelse«, Social-, Bolig- og Ældreministeriet, 2023).

I redegørelsen medtages de tiltag, der er specifikt rettet mod mennesker med handicap. Imidlertid forholder redegørelsen sig ikke til, hvordan reformer eller den generelle samfundsudvikling på et givet område har bidraget til enten at nedbryde barrierer for mennesker med handicap eller måske at skabe nye barrierer. Det vil forslagsstillerne gerne have sat fokus på med en ny handicappolitisk handlingsplan.

Den nye handicappolitiske handlingsplan skal indeholde konkrete målsætninger, så det kan vurderes, om udviklingen går i den rigtige retning. Således skal handlingsplanen også imødekomme den kritik, som FN's Handikapkomité rettede mod den tværgående handlingsplan på handicapområdet fra 2013. Det er imidlertid væsentligt, at ikke alle målsætninger gøres op i tal og procenter. Nogle målsætninger egner sig bedre til andre former for målopfyldelseskriterier. Pointen er dog i alle tilfælde, at målopfyldelsen skal beskrives entydigt og præcist, så udviklingen kan følges. Vi kan med fordel drage nytte af eksempler fra andre europæiske lande på, hvordan en konkret handicappolitisk målsætning kan sættes op.

For at sikre arbejdet med den handicappolitiske handlingsplan bør der nedsættes en styregruppe til at monitorere og koordinere implementeringen af handlingsplanen. Denne styregruppe bør rumme repræsentanter for både de offentlige myndigheder og civilsamfundet. Der bør desuden sikres en stabil og løbende finansiering af statistisk viden på handicapområdet med henblik på at understøtte både handlingsplanen og styringsgruppens monitorering.

Finansiering

Det foreslås at afsætte 3 mio. kr. til iværksættelse og drift af en handicappolitisk handlingsplan. Det foreslås, at det finansieres af reserven fra 2023-finanslovsaftalen.

Skriftlig fremsættelse

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at indføre en handicappolitisk handleplan.

(Beslutningsforslag nr. B 39)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.